Ref 8

Fråga om återkrav av assistansersättning från assistansanordnare (I och II).

51 kap. 24 § och 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken

I.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 28 februari 2025 följande dom (mål nr 5394-23).

Bakgrund

1. Personer med funktionsnedsättningar kan, om de ingår i den personkrets som bestäms i lagstiftningen, ha rätt till olika stödjande insatser. För att ingå i personkretsen krävs, såvitt nu är av intresse, att personen på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Om personen behöver hjälp med s.k. grundläggande behov kan vederbörande från kommunen få biträde av en personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans. Om behovet av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan har personen i stället rätt till statlig assistansersättning.

2. Assistansersättning beviljas av Försäkringskassan för ett visst antal timmar under en viss tidsperiod och betalas ut månadsvis med ett visst belopp för det antal timmar som assistans har lämnats.

3. Den som har beviljats assistansersättning (den försäkrade) kan antingen själv vara arbetsgivare för sina personliga assistenter eller välja att anlita en assistansanordnare som tillhandahåller personliga assistenter. Försäkringskassan får, om den försäkrade begär det, betala ut ersättningen direkt till assistansanordnaren.

4. Om assistansersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp ska Försäkringskassan besluta om återbetalning av ersättningen under förutsättning, såvitt nu är aktuellt, att den försäkrade har orsakat den felaktiga utbetalningen genom att lämna oriktiga uppgifter. Om ersättningen har betalats ut till en assistansanordnare får Försäkringskassan besluta om återkrav från anordnaren i stället för från den försäkrade. I båda fallen får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges om det finns särskilda skäl.

5. Er Assistans i Mellansverige AB har mottagit assistansersättning för en person som varit beviljad statlig assistansersättning.

6. Försäkringskassan beslutade i maj 2020 att inte ändra sitt tidigare beslut att bolaget skulle betala tillbaka 731 212 kr som det fått i assistansersättning för perioden februari–november 2019. Myndigheten angav i sitt beslut att det – genom en kontrollutredning som initierats efter att Polismyndigheten kontaktat Försäkringskassan – framkommit att den försäkrade kraftigt överdrivit sitt hjälpbehov och i stor utsträckning klarade sig utan sina assistenter samt att det inte var sannolikt att assistenterna skulle ha hjälpt den försäkrade med högst personliga och grundläggande behov som denne själv klarat. Den försäkrade bedömdes inte tillhöra den personkrets som kan få assistansersättning och ersättningen hade därför genom beslut under januari 2020, som fått laga kraft, dragits in med omedelbar verkan. Genom att i inlämnade tidsredovisningar intyga att assistans utförts hade bolaget lämnat oriktiga uppgifter som medfört att assistansersättning lämnats felaktigt.

7. Bolaget överklagade till Förvaltningsrätten i Malmö som ändrade beslutet på så sätt att beloppet sattes ned till 589 107 kr motsvarande den ersättning som betalats ut för perioden april–november 2019. Skälet var att ersättning för februari och mars 2019 betalats ut till den försäkrade och inte till bolaget. Överklagandet i övrigt avslogs.

8. Bolaget överklagade till Kammarrätten i Göteborg som avslog överklagandet. Kammarrätten konstaterade att Försäkringskassan beslutat att dra in assistansersättningen för den försäkrade då denne inte tillhörde personkretsen. Eftersom den försäkrade därmed inte skulle ha beviljats assistansersättning var det uppenbart att assistans aldrig kunde ha utförts. Då bolaget ändå hade intygat att så skett hade det lämnat oriktiga uppgifter.

Yrkanden m.m.

9. *Er Assistans i Mellansverige AB* yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas, alternativt att återkravet ska efterges, och anför följande.

10. Försäkringskassan har inte bevisat att den försäkrade inte har tillhört den personkrets som förutsätts i lagstiftningen. Först om detta utifrån ett högt beviskrav kan konstateras kan prövningen omfatta eventuellt ansvar för de felaktiga utbetalningarna av assistansersättning.

11. Bolaget har inte lämnat någon oriktig uppgift. Ett bolag kan inte i tidsredovisningen lämna oriktiga uppgifter avseende hjälpbehov då den inte omfattar uppgifter knutna till personkretsbedömningen utan endast avser arbetad tid. Vidare kan bolaget inte lämna oriktiga uppgifter eftersom bolaget inte är den rättsliga avsändaren av uppgifterna, oavsett om uppgifterna intygas i tids-

redovisningen. Det är den försäkrade som lämnar in räkning och tidsredovisning och är part i ett utbetalningsärende.

12. Försäkringskassans beslut strider dessutom mot EU-rättens skydd för berättigade förväntningar och utgör en otillåten begränsning i näringsrätten. Det utgör även en otillåten inskränkning av äganderätten.

13. Eftersom det är Försäkringskassan som orsakat felet och bolaget varit i god tro finns det i vart fall skäl för eftergift.

14. *Försäkringskassan* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering m.m.

15. Enligt 51 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken kan en försäkrad som omfattas av personkretsen i 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag. För att omfattas av personkretsen krävs, såvitt nu är av intresse, att den försäkrade på grund av stora och varaktiga funktionshinder har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. För att ha rätt till personlig assistans krävs att vederbörande behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Med grundläggande behov avses bl.a. personlig hygien, måltider samt på- och avklädning.

16. Av 51 kap. 19 § följer att Försäkringskassan på begäran av den försäkrade får besluta att assistansersättning ska betalas ut till den som anordnar den personliga assistansen.

17. I 108 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken anges att Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt socialförsäkringsbalken om den försäkrade eller, i förekommande fall, den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter (punkt 1) eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet (punkt 2). Detsamma gäller, enligt andra stycket, om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

18. När det gäller beslut enligt 108 kap. 2 § om återbetalning av ersättning får Försäkringskassan, enligt 9 a § första stycket, besluta om återkrav av assistansersättning från den till vilken ersättningen har betalats ut enligt 51 kap. 19 § i stället för från den försäkrade.

19. Om det finns särskilda skäl får, enligt 108 kap. 11 §, Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt bl.a. 9 a §.

20. Av 51 kap. 24 § 2 socialförsäkringsbalken följer att den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent ska

lämna uppgifter till Försäkringskassan som visar den arbetstid som assistenten har arbetat hos en assistansberättigad. Uppgifterna ska lämnas månadsvis i efterhand.

21. I 51 kap. 14 § första stycket anges att assistansersättning betalas ut månadsvis med visst belopp för det antal beviljade assistanstimmar som assistans har lämnats. Assistansersättning lämnas enligt 4 § endast under förutsättning att den används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

22. Försäkringskassan får av en assistansanordnare återkräva utgiven ersättning om denne har orsakat att felaktig eller för hög ersättning har utgått genom att lämna oriktiga uppgifter (108 kap. 2 § första stycket 1 och 9 a § första stycket socialförsäkringsbalken). Av regleringen följer att det inte krävs att anordnaren har varit medveten om felaktigheten eller att denne har agerat oaktsamt.

23. Försäkringskassan har i beslut den 31 januari 2020 dragit in den försäkrades assistansersättning från och med samma datum med anledning av att myndigheten bedömt att den försäkrade – som fått assistansersättning sedan 2007 – inte skulle ha bedömts tillhöra personkretsen i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade vid någon tidigare prövning av rätten till assistansersättning. Beslutet har fått laga kraft.

24. I det nu överklagade beslutet har Försäkringskassan återkrävt ersättning som avser en period – april–november 2019 – då den försäkrade bedömts inte tillhöra personkretsen och därmed inte haft rätt till personlig assistans och således inte heller till assistansersättning. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening måste ett avgörande som fått laga kraft i regel kunna läggas till grund för bedömningen av om det finns förutsättningar för att besluta om återkrav.

25. Då den försäkrade enligt ett lagakraftvunnet beslut inte haft rätt till assistansersättning har den ersättning som betalats ut för den aktuella perioden utgått felaktigt.

26. Av 51 kap. 24 § 2 socialförsäkringsbalken följer att en assistansanordnare, i egenskap av arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent, månadsvis ska lämna uppgifter till Försäkringskassan om under vilken tid som assistenten har lämnat assistans till den försäkrade. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening innebär regleringen att det är arbets- eller uppdragsgivaren som genom den undertecknade tidsredovisningen är den som lämnar uppgifterna och som ansvarar för att dessa är korrekta, dvs. även i fråga om de uppgifter som härrör från de av anordnaren anställda assistenterna. En assistansanordnare får alltså förutsättas ha insikt i den försäkrades förhållanden och vetskap om hur assistansen bedrivs och när den lämnas.

27. I detta fall måste det för assistenterna ha stått klart att den försäkrade hade förmåga till självständighet i sin dagliga livsföring och att det saknades behov av personlig assistans. Den hjälp som eventuellt lämnades till den försäkrade var således av annat slag. Assistansersättningen har därmed inte använts för köp av personlig assistans. Genom att i tidsredovisningarna ange att assistans har utförts har bolaget således lämnat oriktiga uppgifter. Som framgått ovan saknar det betydelse om bolaget varit medvetet om att uppgifterna var oriktiga eller inte.

28. För att återkrav enligt 108 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken ska få beslutas krävs vidare att det finns ett orsakssamband mellan de oriktiga uppgifterna och den felaktiga eller för höga ersättningen. Detta orsakssamband måste finnas i det enskilda fallet. Det är således inte tillräckligt att lämnade uppgifter typiskt sett kan leda till felaktiga beslut (HFD 2019 ref. 17).

29. De uppgifter som bolaget lämnat har legat till grund för utbetalningen av assistansersättning. Genom att lämna de oriktiga uppgifterna har bolaget därmed orsakat att ersättning lämnats felaktigt under den aktuella perioden.

30. Bolaget har således genom att lämna oriktiga uppgifter orsakat att assistansersättning har lämnats felaktigt och är därför enligt 108 kap. 2 § första stycket 1 återbetalningsskyldigt för den ersättning som lämnats under perioden april–november 2019. Vid denna bedömning aktualiseras inte frågan huruvida beslutet om återkrav kommer i konflikt med EU-rättens skydd för berättigade förväntningar, utgör en otillåten begränsning i näringsrätten eller innebär en otillåten inskränkning av äganderätten.

31. När det gäller frågan om eftergift anser Högsta förvaltningsdomstolen att det inte kommit fram skäl för att efterge någon del av det återkrävda beloppet.

32. Överklagandet ska avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Knutsson, Baran, von Essen* och *Nilsson.* Föredragande var justitiesekreteraren Johanna Blomberg.

Förvaltningsrätten i Malmö *(2021-12-21, ordförande Geijer):*

Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av ersättning om den försäkrade har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt

belopp genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta. Om det finns särskilda skäl får krav på återbetalning helt eller delvis efterges. (Se 108 kap. 2 och 11 §§ socialförsäkringsbalken).

Frågan i målet är om bolaget ska betala tillbaka assistansersättning för perioden april - november 2019, assistansersättning som Försäkringskassan anser att UK inte haft rätt till. Det är Försäkringskassan som har bevisbördan för att förutsättningarna för återkrav är uppfyllda.

UK:s assistansersättning har dragits in den 31 januari 2020, eftersom han inte tillhör personkretsen och inte skulle ha bedömts tillhöra personkretsen vare sig år 2008 eller år 2011. Beslutet om indragning är inte överklagat.

Bolaget har under i målet aktuell period varit anordnare av assistans för UK och haft helhetsansvaret för bland annat schemaläggning. En sådan organisation bör typiskt sett ha insikt i assistanstagarens förhållanden och kännedom om hur assistansen bedrivs (jmf. Kammarrätten i Göteborgs dom mål nr 418-18). Det framgår vidare i utredningen att tidsredovisningarna har skrivits under av både assistenter och anordnare, dvs. bolaget. UK:s assistans har under lång tid endast bedrivits på morgonen och eftermiddagen vilket därtill väcker misstanke om UK:s uppgivna behov av hjälp.

Även om bolaget inte medvetet har lämnat oriktiga uppgifter om utförd assistans har bolaget skäligen borde insett att ersättning lämnats felaktigt. Förutsättningarna för återkrav är därmed uppfyllda. Det har inte framkommit några skäl för eftergift av återbetalningsskyldigheten. Vad bolaget anfört om ränta föranleder ingen åtgärd. Överklagandet ska således avslås.
– Förvaltningsrätten ändrar beslutet endast på så sätt att beloppet som ska återbetalas sätts ner till 589 107 kr avseende ersättning som betalts ut för perioden april – november 2019. Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

Kammarrätten i Göteborg (*2023-05-23, Classon, Brüsin och Dahlgren):*

Försäkringskassan har beslutat att dra in assistansersättningen för den i målet aktuella brukaren och ansett att han inte skulle ha tillhört personkretsen i 1 § 3 LSS. Eftersom han därmed inte skulle ha beviljats assistansersättning är det enligt kammarrättens mening visat att det är uppenbart att assistans aldrig kan ha utförts. Bolaget har emellertid intygat att så skett och har därmed lämnat en oriktig uppgift. Bolaget har därigenom orsakat att assistansersättning lämnats felaktigt och det finns därför förutsättningar att återkräva beloppet med stöd av 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken. Det saknas skäl att efterge kravet. Överklagandet ska därmed avslås.
– Kammarrätten avslår överklagandet.

II.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 28 februari 2025 följande dom (mål nr 3513-23).

Bakgrund

1. En person som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp med s.k. grundläggande behov kan från kommunen få biträde av en personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans. Om behovet av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan har personen i stället rätt till statlig assistansersättning.

2. Assistansersättning beviljas av Försäkringskassan för ett visst antal timmar under en viss tidsperiod och betalas ut månadsvis med ett visst belopp för det antal timmar som assistans har lämnats.

3. Den som har beviljats assistansersättning (den försäkrade) kan antingen själv vara arbetsgivare för sina personliga assistenter eller välja att anlita en assistansanordnare som tillhandahåller personliga assistenter. Försäkringskassan får, om den försäkrade begär det, betala ut ersättningen direkt till assistansanordnaren.

4. Om assistansersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp ska Försäkringskassan besluta om återbetalning av ersättningen under förutsättning, såvitt nu är aktuellt, att den försäkrade har orsakat den felaktiga utbetalningen genom att lämna oriktiga uppgifter. Om ersättningen har betalats ut till en assistansanordnare får Försäkringskassan besluta om återkrav från anordnaren i stället för från den försäkrade. I båda fallen får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges om det finns särskilda skäl.

5. Humana Assistans AB har mottagit assistansersättning för en person som varit beviljad statlig assistansersättning.

6. Försäkringskassan beslutade att bolaget skulle betala tillbaka 142 704 kr av den assistansersättning som det fått för perioden mars–oktober 2019. Myndigheten angav i sitt beslut att det framkommit att den försäkrade inte haft med sig sina assistenter under arbetstid och att assistans därmed inte utförts under den tiden som uppgick till fyra timmar per dag. Då även denna tid angetts i de tidsredovisningar som bolaget skickat in för perioden hade det lämnat oriktiga uppgifter och var återbetalningsskyldigt.

7. Bolaget överklagade till Förvaltningsrätten i Malmö och vidare till Kammarrätten i Göteborg som båda avslog överklagandet.

Yrkanden m.m.

8. *Humana Assistans AB* yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas, alternativt att återkravet ska efterges, och anför följande.

9. Det är den försäkrades räkning, inte bolagets tidsredovisning, som ligger till grund för utbetalning av assistansersättning. Tidsredovisningen kan aldrig direkt föranleda utbetalning av assistansersättning. Det är därmed den försäkrade som orsakat den felaktiga utbetalningen.

10. En assistansanordnare har inte någon skyldighet att efterforska omständigheter utan ska endast föra vidare de uppgifter som lämnats till denne. Ett bolag kan inte i dess egenskap av arbetsgivare anses känna till omständigheter. Ett annat synsätt innebär ett närmast strikt återbetalningsansvar för anordnare av personlig assistans, vilket inte varit avsikten.

11. Försäkringskassans beslut strider dessutom mot EU-rättens skydd för berättigade förväntningar och utgör en otillåten begränsning i näringsrätten. Det utgör även en otillåten inskränkning av äganderätten.

12. Bolaget har i god tro förbrukat den utbetalda ersättningen och agerat omedelbart när det kommit till bolagets kännedom att den försäkrade använde assistansersättningen felaktigt. Det finns således skäl för eftergift.

13. *Försäkringskassan* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering m.m.

14. Enligt 51 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken kan en försäkrad som omfattas av personkretsen i 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag.

15. Av 51 kap. 19 § följer att Försäkringskassan på begäran av den försäkrade får besluta att assistansersättning ska betalas ut till den som anordnar den personliga assistansen.

16. I 108 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken anges att Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt socialförsäkringsbalken om den försäkrade eller, i förekommande fall, den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter (punkt 1) eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet (punkt 2). Detsamma gäller, enligt andra stycket, om ersättning i annat fall har

lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

17. När det gäller beslut enligt 108 kap. 2 § om återbetalning av ersättning får Försäkringskassan, enligt 9 a § första stycket, besluta om återkrav av assistansersättning från den till vilken ersättningen har betalats ut enligt 51 kap. 19 § i stället för från den försäkrade.

18. Om det finns särskilda skäl får, enligt 108 kap. 11 §, Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt bl.a. 9 a §.

19. Av 51 kap. 24 § 2 socialförsäkringsbalken följer att den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent ska lämna uppgifter till Försäkringskassan som visar den arbetstid som assistenten har arbetat hos en assistansberättigad. Uppgifterna ska lämnas månadsvis i efterhand.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

20. Försäkringskassan får av en assistansanordnare återkräva utgiven ersättning om denne har orsakat att felaktig eller för hög ersättning har utgått genom att lämna oriktiga uppgifter (108 kap. 2 § första stycket 1 och 9 a § första stycket socialförsäkringsbalken). Av regleringen följer att det inte krävs att anordnaren har varit medveten om felaktigheten eller att denne har agerat oaktsamt.

21. I målet är klarlagt att den försäkrade inte haft med sig sina assistenter under den tid som han har varit på sitt arbete. Ersättning som betalats ut för denna tid har därmed utgått felaktigt.

22. Av 51 kap. 24 § 2 socialförsäkringsbalken följer att en assistansanordnare, i egenskap av arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent, månadsvis ska lämna uppgifter till Försäkringskassan om under vilken tid som assistenten har lämnat assistans till den försäkrade. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening innebär regleringen att det är arbets- eller uppdragsgivaren som genom den undertecknade tidsredovisningen är den som lämnar uppgifterna och som ansvarar för att dessa är korrekta, dvs. även i fråga om de uppgifter som härrör från de av anordnaren anställda assistenterna. En assistansanordnare får alltså förutsättas ha insikt i den försäkrades förhållanden och vetskap om hur assistansen bedrivs och när den lämnas.

23. De tidsredovisningar som bolaget har lämnat in till Försäkringskassan har omfattat tid då personlig assistans inte har utförts. Bolaget har alltså lämnat oriktiga uppgifter om utförd assistans. Som framgått ovan saknar det betydelse om bolaget varit medvetet om att uppgifterna var oriktiga eller inte.

24. För att återkrav enligt 108 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken ska få beslutas krävs vidare att det finns ett orsakssamband mellan de oriktiga uppgifterna och den felaktiga eller för höga ersättningen. Detta orsakssamband måste finnas i det

enskilda fallet. Det är således inte tillräckligt att oriktiga uppgifter typiskt sett kan leda till felaktiga beslut (se HFD 2019 ref. 17).

25. De uppgifter som bolaget lämnat har legat till grund för utbetalningen av assistansersättning. Genom att lämna de oriktiga uppgifterna har bolaget därmed orsakat att ersättning lämnats felaktigt under den aktuella perioden.

26. Bolaget har således genom att lämna oriktiga uppgifter orsakat att assistansersättning har lämnats med ett för högt belopp och är därför enligt 108 kap. 2 § första stycket 1 återbetalningsskyldigt för den ersättning som lämnats felaktigt under perioden mars–oktober 2019. Vid denna bedömning aktualiseras inte frågan huruvida beslutet om återkrav kommer i konflikt med EU-rättens skydd för berättigade förväntningar, utgör en otillåten begränsning i näringsrätten eller innebär en otillåten inskränkning av äganderätten.

27. När det gäller frågan om eftergift anser Högsta förvaltningsdomstolen att det inte kommit fram skäl för att efterge någon del av det återkrävda beloppet.

28. Överklagandet ska avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Knutsson, Baran, von Essen* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Johanna Blomberg.

Förvaltningsrätten i Malmö *(2022-10-21, ordförande Kristensson):*

Förvaltningsrätten finner att utredningen i målet visar att den aktuelle brukaren inte har haft med sig sina assistenter under sin arbetstid och att personlig assistans därmed inte har lämnats under tid brukaren har varit på sitt arbete. Rätt till assistansersättning har därmed inte förelegat under denna tid och för mycket ersättning har betalats ut under perioden mars–oktober 2019. Totalt har assistansersättning motsvarande 476 timmar betalats ut för mycket under denna period. Detta synes också vara ostridigt i målet. Frågan är om Humana Assistans AB, som var assistansanordnare och därmed betalningsmottagare för assistansersättningen under den aktuella perioden, är återbetalningsskyldig för den assistansersättning som har betalats ut för mycket.

Försäkringskassan ska, enligt 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt socialförsäkringsbalken, om den försäkrade eller, i förekommande fall, den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller

med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

När det gäller beslut om återbetalning av ersättning får Försäkringskassan, enligt 108 kap. 9 a § socialförsäkringsbalken, besluta om återkrav av assistansersättning från bl.a. den till vilken ersättningen har betalats ut enligt 51 kap. 19 § i stället för från den försäkrade.

Försäkringskassan anser att Humana Assistans AB, i egenskap av assistansanordnare, orsakat att för mycket assistansersättning har betalats ut för perioden mars–oktober 2019 genom att oriktiga uppgifter har lämnats i inlämnade tidsredovisningar. Då det har redovisats tid när brukaren har varit på sitt arbete och det då inte har lämnats någon personlig assistans har de aktuella tidsredovisningarna inte varit korrekta. Det finns ett direkt samband mellan felaktigheterna i tidsredovisningarna och att för mycket assistansersättning har betalats ut för den aktuella perioden. Tidsredovisningarna baseras på att de personliga assistenterna intygar utförd assistans. Assistansanordnaren intygar i sin tur uppgifternas riktighet inom gränserna för sitt arbetsgivaransvar. I detta arbetsgivaransvar ingår bl.a. att känna till omfattningen av den beviljade assistansen, vilket behov den assistansberättigade har och hur den beviljade assistansen disponeras under dygnet. Förvaltningsrätten anser därför att Humana Assistans AB har orsakat de felaktiga utbetalningarna genom att lämna oriktiga uppgifter om utförd assistans till Försäkringskassan. Huruvida bolaget varit medvetet om felaktigheterna saknar betydelse avseende frågan om en oriktig uppgift har lämnats enligt 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken. Bolaget är därför återbetalningsskyldigt för den assistansersättning som har betalats ut för mycket för perioden mars–oktober 2019.

Förvaltningsrätten anser inte att det framkommit några särskilda skäl för att, med stöd av 108 kap. 11 § socialförsäkringsbalken, helt eller delvis efterge kravet på återbetalning. Överklagandet ska därför avslås.
– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (*2023-04-03, Dunnington, Brüsin och Bålman):*

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten.
– Kammarrätten avslår överklagandet.